

Nr 195.

Av herr **Lindhagen**, med förslag att de svenska malmfyndigheterna endast stå till buds för fredliga behov i världen, men för krigsrustningsändamål blott för stärkande av Nordens och andra neutrala småstaters försvarsbehov.

Uti motionerna 172—173 i första kammaren har nyligen motionerats om ett nordiskt eller skandinaviskt eller åtminstone svensk-norskt fredsförbund med utåtriktad propaganda för världsfreden och dess förutsättningar. Dessa motioner ha remitterats till utrikesutskottet.

Stormakterna äro åter ödesbestämt nationella och intressera sig för övriga folks mänskliga rättigheter endast i den mån de anse sig ha intresse därav. Det beror kanske därpå att de äro för stora. Något intresse för en världsfred har emellertid ännu icke kunnat spåras, när det kommer till stycket.

Under förra världskriget behandlades även Sverige och Norge såsom fiender. Tyskarna torpederade våra handelsfartyg utan hänsyn, och engelsmännen förde in dem för hela kriget till sina hamnar, vilket ju var en mildare hänsyn, men ändå hänsynslöst. Samma företeelser särpräglade även det nya stora världskriget.

Nu kom emellertid såsom en blixtnattsvart himmel en uppenbar kränkning av ett helt lands, nämligen Norges, neutralitet genom minering av den norska västkusten på vissa ställen. Motivet är att hindra tillförseln till Tyskland från Narvik av svensk järnmalm. En export, som även England har begagnat sig av, ehuru landet har utvägar, påstår det, att förse sig med järnmalm även från andra håll.

På denna minering, tillkommen efter den nya organiseringen av den nya brittiska krigsledningen, har Tyskland nu svarat ännu hänsynslösare med att besätta praktiskt taget hela Danmark samt städerna Bergen, Trondheim och Narvik i Norge samt rycka in i Oslofjorden i strid mot norsk militär, varigenom Norge således nödgas anse sig vara påtvingat ett krig mot Tyskland. Norrmännen ha ingen skyldighet till underdånighet under den ena eller andra stormakten. Neutralitet är ett mänskligare begrepp än kriget. Det innehåller framförallt en rätt, för Norge liksom för Sverige, att behålla oförkränkt sin urgamla frihet och sin självbestämmanderätt.

Nu uppleva vi emellertid ett nytt utslag av krigföringen hos de två krigiska förgrundsmakterna. Tyskland med krigsmål att förstöra England och England med krigsmål att förstöra Tyskland. Allt med ljusblåa utsikter till nya krig och segerfreder utan återvändo i kommande tider.

Det är nu närmast *de svenska malmfyndigheterna*, som ställt till detta

stormaktsspektakel. Svenske utrikesministern uttalade nyligen, att ett utslag av svensk neutralitet var den lika fria tillåtelsen att exportera järnmalm både till Tyskland och England. Detta är väl även en tvivelaktig rättsgrund-sats, som bör av Sverige revideras i ny modernare riktning av neutralitetens rätta innebörd.

Den svenska järnmalmen är svenska folkets tillhörighet och ingen annans. Det bör proklameras från svensk sida att de svenska järnmalmerna hädan-efter äro till endast för fredliga ändamål. Allraminst äro vi villiga att låta dem disponeras till byggande av krigsfartyg och annan krigsmateriel, som sedan skall användas just mot Sverige på sådant sätt, vartill en början redan gjorts, under både det första och det nya världskriget.

Alla folk böra kunna påräkna export av järnmalm från svenska gruvor för fredliga ändamål, i den mån det ej äventyrar tillgång av järnmalm för våra efterkommande. *För krigsändamål* får den icke vara till annat än för värnandet av Nordens neutralitetsförsvar och även andra småstaters neutralitetsförsvar under kontroll, att malmen användes endast för det uppgivna ändamålet. Denna angelägenhet, som delas av många i Sverige, utgör således ett oundgängligt tillägg till förenämnda motioner I: 172—173, om nordisk eller skandinavisk fredsaktion för världsfreden, liksom de tidigare väckta motionerna I: 123—129, i enahanda syfte.

Vad som inträffat är väl ett ytterligare skäl särskilt för det i motionen I: 172 påkallade sammanträffandet med Nordens, Skandinaviens eller eventuellt Norges och Sveriges parlament och regeringar in pleno till övervägande och aktion av det i motionen påkallade samarbetet för världsfreden och dess förutsättningar.

Det hemställes, att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t äska:

1) övervägande och förslag skyndsamt till svensk lagstiftning och utrikespolitisk deklARATION, att *de svenska malmfyndigheterna* stå till buds endast för fredliga behov i världen, men för krigsrustningsändamål blott för stärkande främst av Nordens och Skandinaviens försvarsbehov, eventuellt andra neutrala småstaters enahanda behov, med förbehåll om kontroll i de speciella fallen,

2) undersökning, i vad mån det i Sverige anställda gruvfolket och dess samhällen, Narviks samhälle i Norge samt malmjärnvägens betjäning kunna hållas skadeslösa för eventuellt minskad malmbrytning i anledning av yrkandet under punkt 1),

3) föranstaltande, att Norden eller Skandinavien eller åtminstone Norges och Sveriges parlament och regeringar omedelbart sammanträda någonstädes in pleno icke blott till övervägande och aktion i ett påkallat samarbete för världsfreden och dess förutsättningar, utan även för deras före-

nämnda inställning till de för dagen inträdda neutralitetskränkningarna från Englands och Tysklands sida.

Dessa yrkanden äro denna dag framförda även i petition till svenska regeringen.

Stockholm den 9 april 1940.

Carl Lindhagen.
